

Un Sant Jordi virtual, en temps però no en forma, amb adquisicions telemàtiques de llibres durant la setmana del 23 d'abril. I un Dia del Llibre i la Rosa més semblant al tradicional, traslladat al dia 23 de juliol. Un Sant Jordi estiuenc que, segurament, s'haurà de celebrar amb limitacions, amb l'ombra amenaçadora de la pandèmia de la COVID-19 planant encara. Aquest és l'estat de la qüestió d'una celebració cívica i comercial cabdal per al sector del llibre. Una de les víctimes del virus que ho està devastant tot.

Per Xavier Aliaga / @xavialiaga

Sobre la transcendència social d'un esdeveniment massiu que posa el llibre en el centre del tauler, com a regal acompanyat d'una rosa, no cal insistir-hi: Sant Jordi és una de les peces mestres del poliedre de la cultura i la societat catalana. Però Sant Jordi és, a més d'això, una fira comercial gegantina, la importància econòmica de la qual es pot contextualitzar anant a les dades del darrer exercici. Així, el 2019, el Dia del Llibre i la Rosa va suposar una facturació de 22 milions d'euros, amb unes vendes un 0,6% superiors a les de 2018. O dit d'una altra manera, foren despatxats 1,64 milions de llibres, dels quals vora el 60% eren en català. Sense oblidar els vora set milions de roses, entre roges i grogues, que es van vendre.

El coronavirus ha fet saltar l'esdeveniment, tal com el coneixem, motor d'un percentatge importantíssim de la facturació anual que pot arribar fins al 10%. Tan sols en una setmana. El sector i l'Administració, conscients de la importància de mantenir d'alguna manera l'activitat, pactaren una iniciativa en dos moviments. D'una banda, potenciar un Sant Jordi virtual, amb molta activitat a Internet i de venda en línia. D'una altra, no renunciar a la gran diada de la rosa i el llibre però traslladant-la a l'estiu, al dia 23 de juliol, dins de les limitacions del moment i seguint les indicaci-

ons de les autoritats sanitàries. Un horitzó d'esperança i, alhora, d'incògnites.

Una virtualitat controvertida

La primera setmana d'abril, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, en una reunió amb representants de llibreters, escriptors, editors i distribuïdors, va pactar posar sobre el tauler el Sant Jordi virtual, aprofitant Internet i les diferents plataformes existents —algunes de noves, com #LlibreriesObertes— o els mateixos sistemes de venda per línia de les llibreries. Un impuls en temps difícils amb el qual tothom hi estava acord. La controvèrsia va sorgir en la metodologia: si es podien lliurar els llibres encomanats o s'havia de fer reserves i recollir-les quan les condicions foren més escaients.

La consellera de Cultura, Mariàngela Vilallonga, va obrir la porta a la primera possibilitat, a través d'una piulada en Twitter, recordant que algunes llibreries ja estan lliurant les comandes. Una possibilitat que tothom en el sector no veu amb bons ulls. Així, un grup de llibreries va llançar el manifest #SantJordiEtsTu, en el qual manifestaven no voler ser responsables “de milions de desplaçaments durant la setmana del 23 d'abril”. “Moltes llibreries estan oferint sistemes de compra avançada de manera que es poden fer encàrrecs i reserves a través de pàgines web, correus electrònics i plataformes que les agrupen”, proposaven, com una manera de garantir liquiditat.

L'altra alternativa, segons aquestes llibreries, afavoria empreses de distribució (“algunes de les quals no paguen els impostos que toca”, en clara referència a Amazon), distribuïdores de llibres i “altres tipus de societats”, que contracten en alguns casos “personal no especialitzat a preus irrisoris i incorrent en competència deslleial aprofitant la situació d'emergència sanitària”. Els signants lamentaven alhora que els governs “hagin estat prou valents per tancar l'activitat comercial, però no prou per prohibir l'autorització d'enviaments de productes no essencials”.

Poc després, la consellera de Presidència i portaveu del Govern, Meritxell Budó, va demanar no fer enviaments de llibres i recordava a la ciutadania que “hauria de comprar només productes essencials” i que era possible adquirir llibres “en format electrònic”. Per afegir més confusió, el conseller d'Interior, Miquel Buch, no va descartar l'obertura de llibreries el 23 d'abril, encara durant →

→ l'estat d'alarma, un extrem que va descartar el Gremi de LlibreTERS.

Les responsables d'alguns dels sectors vinculats al llibre consultats per EL TEMPS, opten per traure llenya del foc. M. Carme Ferrer, presidenta del Gremi de LlibreTERS, recorda que "la gent que tenim web ja hem estat fent coses durant tot el confinament i s'estan fent enviaments a casa, perquè a alguns clients se'ls acaba el que tenen, de vegades emprant el mateix operador logístic. També hi ha llibreTERS que ells mateixos porten els llibres a casa o aprofiten els transportistes que porten unes altres coses". Li plantejem a Ferrer si caldria limitar aquests tipus d'enviaments. "Bé, cadascú pren la decisió que li sembla. Hi ha plataformes i hi ha distribuïdors. Hi ha gent que vol que li envien a casa i qui fa reserves per recollir els llibres després. Jo crec que no serà necessari limitar els enviaments, perquè, pel tipus de comandes que estem rebent, no hi haurà moviments massius. Si estiguérem parlant d'un Sant Jordi normal *online*, amb un volum similar de vendes, sí que em semblaria malament".

Pel que fa als editors, 37 editorials independents catalanes llançaven una crida, "Desconfinem els llibres", per animar la venda. "Falten pocs dies per Sant Jordi. Aquest any, més que mai, us necessitem. Si compreu llibres, potser no impedireu que la resposta política a l'epidèmia mati molts projectes literaris, però sí que limitareu els estralls", deia el text, en el qual es recordava que "no falten sistemes concebuts per facilitar la compra de llibres sense multiplicar moviments. A Internet conviuen les grans botigues *online* amb llibrereries independents preocupades pel risc sanitari, plataformes col·lectives com Libelista o Llibrereries Obertes, fins i tot parets virtuals de Sant Jordi".

Montse Ayats, presidenta de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, coincideix amb Ferrer en què "el dia 23 no hi haurà una compra mas-

Montse Ayats, presidenta dels editors en català.

siva, es tractarà d'un Sant Jordi de baixa intensitat, més per als consumidors habituals de llibres", diu, abans de ressaltar que el que serà important serà la nova data de juliol. "Allò que dona sentit al dia del llibre és que es pugui sortir i que els llibres arribin a la ciutadania", argumenta. En tot cas, matisa que la venda la setmana del 23 d'abril és

EUROPA PRESS

important per “donar liquiditat” i assegura que la polèmica “no ens fa cap bé”. “Els editors en català hem sabut trobar una solució que va bé a tothom, però no ens convé un govern amb tanta disparitat de criteris”, assegura, sense voler aprofundir més en la controvèrsia.

Bel Olid, la presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), també coincideix que en el Sant Jordi Virtual “participaran els lectors habituals, la gent més implicada”. I tot i que s'alinea amb la posició de no fer enviaments, no vol atiar el foc. “El més important ara mateix més enllà de la polèmica és com mantindrem el sector del llibre i la literatura catalana els propers mesos, que hi hagi llibreries i escriptors, és un moment per fer un colp de mà. No ens ajuda gens alimentar determinades polèmiques”, resumeix.

En aquest sentit, l'AELC ha optat per impulsar activitats en aquest Sant Jordi Virtual (“no volem renunciar del tot a la part festiva i comunitària”, deia un comunicat d'aquest col·lectiu professional) amb iniciatives que “complementen el que ja s'està fent, sense voler reproduir coses que ja funcionen”, explica Olid. Es tracta de “Llegeix i menteix” (escriptors.cat/menteix), un joc pensat per a les xarxes, especialment Twitter, per detectar

mentides i veritats sobre la literatura catalana. O “Parlem d'escriure?”, podcasts amb converses entre autors penjats en el canal YouTube de l'associació. L'etiqueta escollida escollit per l'associació per aquests dies és eloqüent: #SantJordiACasa.

El repte de juliol (i més enllà)

Ateses les limitacions d'aquest Sant Jordi virtual, les esperances del sector es dipositen en la celebració d'un esdeveniment més convencional. El dia 14 d'abril, la Cambra del Llibre (entitat que agrupa editors, llibreters, distribuïdors i arts gràfiques) i el Gremi de Floristes pactaren la data del 23 de juliol. Es tracta d'una data sotmesa a l'autorització final de la Conselleria de Sanitat i que s'assumeix que haurà de comptar amb les garanties sanitàries suficients.

“No serà un Sant Jordi normal. Serà com una prova, perquè haurem de fer les signatures amb els autors d'una altra manera, les parades al carrer hauran de ser d'una manera molt determinada i serà diferent en un poble que en una gran ciutat”, apunta M. Carme Ferrer. Així, es mostra esperançada en la data escollida: “Al juliol fa bona temperatura, els dies són llargs i la gent no marxarà de vacances com fins ara. Podrem fer una festa”. Li →

Una imatge del Sant Jordi virtual com el coneixiem.

→ preguntem si el seu gremi ha valorat que, en funció de l'evolució de la COVID-19, calga anar a una segona cancel·lació. "Això s'anirà veient, però que Déu no t'escolti!"

Bel Olid és una mica menys optimista. "M'encantaria que fos viable, però hem d'estar pendents de les qüestions sanitàries. No sé si estarem per sortir al carrer de manera normal. Les informacions que tinc és que no. El que no m'imagino de cap de les maneres és un Sant Jordi normal, amb aglomeracions". "Que seria preciós? Sí. El que em sabria greu seria destinar recursos i després cancel·lar. Potser necessitem una data, però no sé si és el millor fixar-la", abunda.

Montse Ayats insisteix que el 23 de juliol és "la data potent". "El sector és feble, en general, i aquí tothom ha patit. Els editors ja hem invertit i els autors, que han estat treballant durant mesos i anys per traure els seus llibres, són els primers damnificats. Llavors, el que necessitem és injectar liquiditat en el sistema", explica la representant de les editorials en català.

No obstant això, en les entrevistes sura la preocupació pel que passarà més enllà del Dia del Llibre i la Rosa traslladat a l'estiu. Preocupa el futur. "És un moment de repensar coses. Que la logística estigui escampada en tantes empreses no és una bona cosa. Seria bo tenir una logística única, com la dels farmacèutics", apunta. "Altrament, els editors fem presentacions, màrqueting, publicitat, però no incidim en el punt de venda. Depenem d'una última baula d'aquesta cadena".

També pensant en el futur, Ayats aposta per "guanyar múscul i fer comunitat", alhora que "arribem a la comunitat més pròxima, cuidant dels nostres clients i després procurant que els governs protegeixin el comerç de proximitat, que és important. I pel que fa als llibres en català, més. Espe-

re que el suport a les llibreries es mantindrà quan tornem, perquè fan una feina molt important, són centres culturals. Pensar que el sector se'n sortirà sol és molt complicat". "És important no ser tan petits, les empreses unipersonals són molt complicades, ho dic amb coneixement de causa. Els projectes han de tenir unes dimensions que no ens castiguen", rebla.

«EL QUE DEMANE ÉS QUE, QUAN PUGUEM OBRIR, ELS LECTORS TORNIN A TREPITJAR LES NOSTRES LLIBRERIES. PER AJUDAR-NOS A TIRAR ENDAVANT»

"Hem de pensar també en la gent que ens dediquem a això", anota per la seua banda Bel Olid. "Els que som autònoms estem cobrant coses de fa tres mesos, però d'ací tres mesos ja veurem què passa. I les liquidacions que cobrarem l'any vinent també es veuran reduïdes". La presidenta dels escriptors assegura que s'estan tenint reunions amb els governs català i espanyol "perquè entenguin que som un sector amb una sèrie de singularitats, que les mesures generals no se'ns apliquen". Mentrestant, l'AELC obrirà una línia d'ajut "pels nostres associats que estiguin en pitjor situació. Cal veure quins recursos tenim i d'on els traiem", diu en referència al suport de la Institució de les Lletres Catalanes, entre d'altres.

Així mateix, l'AELC tractarà de mantenir, dins de les possibilitats que deixa la pandèmia, l'activitat de visibilització dels escriptors a través d'activitats com l'esmentat "Parlem d'escriure?" o planificant que el Festival de Literatura Queer (QLit), previst per a l'octubre, pugui fer-se en *streaming*. "Hem de veure com adaptem la nostra tasca, però això pot tenir també avantatges: si potenciem aquesta banda virtual, podem estendre les activitats a totes les parts", assegura.

Comptat i debatut, la situació genera i generarà canvis. I molta incertesa. "En tots els anys que porto a la llibreria mai no havíem patit tant com en aquesta crisi sanitària. Hem de mirar perquè cap llibreria no es quedi pel camí", diu amb determinació M. Carme Ferrer. Però adverteix que "per pagar lloguer, proveïdors, etcètera, necessitem ajudes". En tot cas, l'ajut més important serà recuperar el pols quan tot passe. ●

Bel Olid,
presidenta de l'AELC.

